

vanissimis ratiunculis & argutijs adeo nihil per-
 turbandum contra fundatissimam, & perpe-
 tuam ecclesiae Christi doctrinam de sacrosan-
 cto illo & tremendo altaris sacrificio, hoc est,
 missa: vt eis consideratis, magis confirmandus
 sit & stabiliendus, quando videt aduersus ve-
 ritatis lucem, nihil nisi fumos quosdam & te-
 nebras offundi posse, nihil que solidi, sed tantum
 pueriles quasdam & inanissimas ratiunculas ab
 hominibus veritatis oppugnandae studiosissi-
 mis obiectas esse.

DE SACRAMENTA- RIORVM ERRORE.

CAPVT XVI.

IN capite de errore sacramentario-
 rum, primum damnaueram con-
 fessionem, quod ea reiiciat trans-
 substantiationem, & ostenderam,
 nisi ea agnosceretur, non posse ver-
 borum Christi; hoc est corpus meum: proprium
 sensum constare, sed necessariò ad tropu à ver-
 borum proprietate discedendum esse. Prorsus
 enim fieri non posse, vt panis (pronome, hoc,
 demonstratus) sit corpus Christi. Sicut fieri non
 posse manifestissimù est, quod panis sit lapis aut
 lignum: æquè enim inter se disparata esse, pa-
 nem & corpus Christi, sicut panem & lapidem,
 aut lignum.

*De prop-
 prio sensu
 verborum,
 hoc est corp-
 meum.*

Hunc

*Cauilla-
tio absur-
dissima.*

Hunc errorem pergit adhuc tueri Illyricus: Vnio, inquit, hic significatur non summa identitas, & pronomine, hoc, monstratur non solus panis, sed etiam corpus. nec necesse est confugere ad tropum. Sicut etiam cum dicitur: Hic homo, est Deus: aut hic Deus, est homo. ubi vnio naturarum indicatur, & simul personæ vnitas. Et est ea forma locutionis, quasi si accidens de subiecto prædicaretur.

Dilutio.

Sentit igitur Illyricus, hunc esse verborum Christi: hoc est corpus meum, sensum: Panis est corpus meum, propter vnionem panis cum corpore in sacramento, & non propter identicam prædicationem. Sed quæso te Illyrice, quare magis ille sensus, est proprius sensus verborum Christi, quàm is, quem adferunt Sacramentarij? Panis est corpus Christi, non quidem per identicam prædicationem, sed per figuram aut signum. Cum enim proprietas verborum: hoc est corpus meum: clarissimè insinuet, & requirat identicam prædicationem, quomodo non ad tropum discedit, qui non per identitatem, quam proprietas verborum requirit, sed per vnionem quandam affirmat, panem esse corpus Christi.

*Conciliū
Illyrici
de prædi-
catione per
vnionem.*

Quod autem adfers, per vnionem hominis & Dei, factum esse, vt hæc sit vera propositio, & propria quoque: Hic homo est Deus. atque hæc quoque, Hic Deus est homo: longè diuersissima est hæc vnio ab ea quam tu comminisceris fieri in sacramento. In hac enim naturæ duæ in vnâ, eandemq; personam, seu hypostasin ineffabili ratione copulantur. Vnde fit, vt vtraque natura in vocabulo

bulo concreto, seu significante personam quæ
 habet naturam, possit verissimè & propriissimè
 prædicari de vna & eadè persona. Propriissima
 enim & verissima est prædicatio naturæ de per-
 sona, cuius est natura, & in qua non accidenta-
 liter, sed substantialiter sustentatur. (non enim
 humana natura accidentaliter inhæret filio Dei
 æterno, sed est ei substantialiter in mysterio in-
 carnationis tanquam infra & implantata) at in
 vnione ista sacramentali, quam tu constituis,
 non sit talis aliqua vnio diuersarum naturarum
 in vnam personarum. Quæ si fieret, possent
 quidem naturæ illæ per vocabulum aptum de
 persona illa verè & propriè, & identicè prædi-
 cari: non tamen possent naturæ ipsæ in vnam
 personam vnitæ, de seinuicem prædicari. Sicut
 non verè dici potest, quod natura diuina, sit
 natura humana: aut contrà natura humana, sit
 natura diuina. Prorsus igitur falsissimum est,
 idque palpabiliter, quod proprio sermone, &
 non secundum tropum, sit hæc vera: Panis in
 sacramento quadam ratione vnitus corpori, est
 corpus Christi. panem enim esse quadam com-
 mentitia ratione vnitum corpori, reuera non
 est, panem esse corpus. Ex quo consequitur
 necessariò, quod hic sensus: Panis est corpus
 per vnionem: tropicus sit sensus, & non pro-
 prius.

Quod autem dicit Illyricus, *pronomine, hoc, Prodigio*
non solum panem monstrari, sed etiam corpus: pro-
digiosum prorsus est. Nam si vtrumque mon-
strari

V u strari

nomen
hoc, de
monstret
panē sa-
mul &
corpus.

strari intelligas, reddetur hic sensus: Panis & corpus, est corpus meum. Qui sensus prorsus insulsus & absurdus est.

Gernis Illyrice, verissimè à me scriptum esse: Si panis substātia retineatur in sacramento, nec fiat eius conuersio in corpus Christi, nulla ratione posse constare proprietatem sermonis Christi: sed necessariò cōfugiendum esse ad tropum, scilicet vel signi seu figuræ (vt volunt Sacramentarij) vel vnionis, vt tu iam commentus es. Itaque solos Catholicos, qui transsubstantiationem & agnoscunt, & eum ecclesia Christi tuentur, proprietatem verborum Christi absque vllō tropo tenere.

Soli Ca-
tholici
tenēt pro-
prietatē
sermonis
Christi.
Cauillas-
tio.

Quod autem contra catholicos, requirentes ad proprietatem verborum Christi identicam prædicationē cauillaris, eos in hoc seipsos euertere: cum enim doceant, tantum vi verborum fieri transsubstantiationem, necessarium est, vt quia monstrante domino, & dicente, Hoc nondum fuerit peracta transsubstantiatio, de vero pane dixerit, esse corpus: & proinde non posse esse identicam & propriam prædicationem.

Dissolu-
tio.

Catholicorum sententiam deprauas & peruertis. Non enim Catholici docēt, pronomen, hoc, demonstrare vel panem, qui tunc adhuc erat, vel aliquam omnino definitam substantiam: sed substantiam sub accidentibus contentam absq; determinatione propriæ naturæ, quæ quidem primò fuit panis, & postea est corpus Christi. Et quia conuersio non fit successiuè, sed in instanti, ideo oportet intelligere veritatem

tem verborum domini, in ultimo instanti prolationis verborum: non tamen ita, quod ponatur ex parte subiecti id quod est terminus conuersionis, scilicet quod corpus Christi sit corpus Christi, neque etiam illud quod fuit ante conuersionem, nempe panis: sed id quod communiter se habet ad vtrumque, scilicet contentum sub his speciebus. hoc enim operantur Christi verba, quod contentum sub his speciebus, quod prius erat panis, sit corpus Christi. Vide Thomam in 3. parte, quaest. 77. articulo 1. & 5.

Secundo loco reprehederam Confessionem, quod cum scripisset dissoluendam physicam objectionem Sacramentarium contra veram praesentiam corporis Christi in cena dominica (videlicet, Christus ascendit in caelos, & sedet ad dexteram patris, idque realiter, verè, & substantialiter: fieri igitur non potest, ut sit verè & substantialiter in altari) induceret nouas explanationes de ascensione Christi in caelum. Reprehenderam itaque, quod ascensionem Christi in caelos, diceret non proprie significare localem motionem, & abitionem in caelos ex terris: sed potius exaltationem ipsam, & idem esse cum illo, quod est sedere ad dexteram patris. ac reprehensionis causam constitueram in scripturis, quae palam dicunt eum visibiliter abiisse, & ascendisse in caelos, & inde visibiliter rediturum esse ad iudicium.

Cauillatur iam Illyricus contra nostras probationes: *Dicit quidem, inquit, scriptura, ascendisse eum in caelum. Act. 1. sed caelum in scriptura significat*

Obiectio sacramentarium primaria excutitur.

Cauillatio.

Vu ij scripisse

sepissime tantum istam aëream regionem, quæ vbiq̃e supra nos, & circa nos est. Neque significat iste locus necessario, Christum supra & extra omnes ethereos cœlos à nobis recessisse. Sic Act. 10. inquit, dicitur linteamen quoddam continens omnis generis feras, ad Petrum de cœlo demissum, & rursus ab eo in cœlum receptum: neque tamen mox significat venisse ex cœlo cristallino, aut rursus eodem abisse. sicut Papista & Sacramentarij de Christi ascensione somniant. Quare licet testanda glorificationis causa, sit facta quadam localis elevatio Christi: tamen non sequitur, cum plane abisse à nobis ultra & extra om̃is cœlos.

Dilutio.

Agnoscit itaque iam Illyricus aliquam localem elevationem, motionem & abitionem Christi in cœlum aëream, siue in istam aëream regionem seu etheream, quam nomine cœli interdum significari in scripturis clarissimum est: sed ad locum cœlorum, ad quos eleuatus ascenderit, quæstionem trãfert: An ultra & extra omnes cœlos abierit, vbi ad dexterã patris sedeat: An verò in cœlis aëreis & ethereis restiterit.

Respõdemus autem ei, nos de loco, ad quem ascenderit Christus, quæstionem non mouisse: sed hoc reprehendisse, quod ascensionem ipsam, negarent localem motionem & abitionem in cœlos, sed confunderent cum ipsa exaltatione Christi, siue sessione ad dexteram patris: quam diximus ipsius ascensionis terminum esse, non autem ipsam ascensionem. Ac de locali ascensione scripturas clarissimas produximus: de cœlorum autem termino nihil diximus. Habemus tandem

tandem apertas scripturas, quæ Illyrici impras
 argutias coarguunt. Qui descendit, inquit Pau- *Ephes. 4.*
 lus, ipse est & qui ascendit supra omnes cælos,
 vt impleret omnia. Et quomodo quæso in in-
 ferioribus cælis resideret, & ascensionis motum
 susteret is qui est super omnia, & in quo cõitant
 omnia, & de quo scriptum est: Tu in principio *Coloss. 1.*
 domine terrâ fundasti, & opera manuum tuarum
 sunt cœli? Ipsi peribunt, tu autem permanebis, & *Psal. 110.*
 omnes vt vestimentum veterascent, & velut *Hebr. 1.*
 amictum mutabis eos, & mutabuntur. Tu au-
 tem idem ipse es, & anni tui nõ deficient. Non
 igitur verum est, ascensionem Christi in cœlum,
 non esse nisi spiritualem quãdam ascensionem,
 siue exaltationẽ ex infima ignominia ad sum-
 mam gloriam. Neque hanc profitemur in sym-
 boli sententia illa: Ascendit in cœlos: sed visi-
 bilem, & corporalem, ac localem ascensionem
 profitemur in eum cœlorum locum, qui Deo
 cognitus est, sed sanè qui supremus est & excel-
 lentissimus. Quod & Pauli illa eidentissima
 sententia significat: Nostra autem conuersatio in *Philip. 4.*
 cœlis est. vnde etiam saluatorem expectamus
 dominum nostrum Iesum Christum. Sicut &
 angeli testati sunt, dicentes: Sicut vidistis eum *Act. 1.*
 in cœlum euntem, ita veniet. Quomodo quodq;
 veniet sensibilis & visibilis in nubibus cœli,
 sacra euangelia dilucidè testantur.

Quod scripseram, Christum non solum vi-
 sibiliter & corporaliter ascendisse, ac abiisse in *Alia Cas
uillatio.*
 cœlum, hoc est, non spiritualiter tantum, sed

Vu iij etiam

AA. 7.

etiam eius præsentiam & existẽtiam secundum humanam naturam esse in certo loco, idque ex Stephani testimonio : Ecce, video cœlos apertos , & Iesum stantem à dextris virtutis Dei: exagitat. *Probare, inquit, conatur, Christum habitare in certo cœli loco, quia Stephanus eum certo cœli loco vidit. bella sanè probatio. Nam vt videamus aliquid, necesse est certo loco nobis apparere : non autem necesse est, eum ibi aut alibi in certo loco habitare.*

Dilutio.

Vides lector hominem veritate destitutum, ad falsissimas argutias se conuertere. Non enim de habitatione aliqua , quæ firmam & perpetuam in aliquo loco præsentiam denotat, quicquam dictum est: sed tantû de existẽtia in certo loco. nempe in cœlis, in quibus à Stephano visus est. in quibus an perpetuò resideret, tractatum non est. Et sanè habet aperta fidei in simbolo Confessio: Ascendit in cœlum, sedet ad dexteram patris. Inde venturus iudicare viuos & mortuos: omnino indicans, quod in cœlis secundum humanam naturam agit, atq; etiam vel Illyrico inuito habitat, donec inde descendat ad iudicandum viuos & mortuos. & consentit Paulus, dicens: E cœlis expectamus saluatorem dominum nostrum.

Philip. 3.

Calûnia impudentissima.

Sed vide obsecro optime lector hominis istius malitiosum mendacium. Subijcit enim: *Cum ineptissimus sit in hac ratiocinatione, (qua scilicet ex Stephani testimonio collegi, nō habitationem, sed præsentiam & existẽtiam Christi secundum humanã naturã in cœlo) multo verò magis ineptus est,*

est, quod putat dexteram virtutis Dei, esse certū locum, cum reuera tantū summam gloriā potētiamq; significet.

Audi iam verò verba quæ ego scripseram: Ac in eo quidē rectè sentiunt, quod sedere ad dexteram patris, dicūt non significare localē quendam situm, sed summam dignitatē, & gloriā, quanta quidem potuit humanæ naturæ à Deo cōmunicari. Sicut & Paulus, sedere ad dexteram patris, interpretatur esse regnare. Pudeat te quæso Illyrice tam malitiosi & luculenti mendacij, quo calumniaris, quod sentiam dexterā virtutis Dei, esse certum locum, cum reuera tantū summam gloriā, potētiamq; significet.

Nō dissimilis malitia est, quod cum citassem hac de re duas sententias Augustini, quibus disertè ostendit Christum non solum corporaliter ascendisse ad cælos, sed etiam in cælis agere, & ibi esse, & inde venturum ad iudicium: non tamen anxie inquirendum, quomodo sit in cælis, secundum humanam scilicet naturam, ipse scribat: *Si supervacaneum est quærere, quomodo sit in cælo, cur ergo ipse tam audacter rem absconditam scrutatur, deus ea pronunciat?*

Manifestissimum potest esse lectori, me non de modo, quo est in cælo Christus, aliud scripsisse, aut scrutatum esse, quàm quod certum & indubitātū habet Augustinus, sic Christum secundum humanam naturam esse in cælis, ut secundum eam non sit vbique diffusus, cum illi naturæ immortalitatem quidem dederit Deus, sed naturam non abstulerit.

*Catullas
tio alia.
Aug. epi-
sto. 57. ad
Dardanū.
Idē de fi-
de & sym-
bolo ca. 6*

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

Excusatur prima probatio. Act. 2.

Ascensionem Christi in cœlum, non aliud esse, quàm Christum ad dexterâ patris sedere, hoc est, in summa dignitate & gloria, probauerat Confessio per Petri sententiâ: Dextera Dei exaltatus, & promissione spiritus sancti à patre accepta effudit hoc donum, quod videtis & auditis. Non enim David ascendit in cœlum: dicit autem: Dixit dominus domino meo, sede à dextris meis. *En, inquit, exaltationem, quam tribuit Christo, adimit Davidi, qui non sit sic exaltatus, aut ascenderit. & idem est, quod dicit, dominum dixisse domino suo: Sede à dextris meis. Illud enim dicere, est idem quod euehere aut exaltare eum in tantam dignitatem, ut confideat in illa gloria.*

Responderam, exaltationem esse ascensionis terminû, quia per ascensionis motum deductus est Christus ad tantâ exaltationē siue dignitatē.

Cauillatio.

Cauillatur iam Illyricus. *Si intelligatur per hoc nomen, exaltatus, ipsa actio exaltationis, nequaquam est terminus, sed ipse motus ad terminum.*

Dilutio.

Sed satis vides Illyrice, me exaltationē non intellexisse ipsam Dei actionē exaltantis aut euehentis Christum ad summam dignitatem & gloriam: sed exaltatum esse, seu collocatum esse in tanta gloria, hoc est, ipsam summam gloriam, ad quam Christus ascendens, perductus & euectus est per ascensionem, quod est ipsum sedere ad dexteram Dei patris. Atque hoc est, quod nos contra Confessionem dicimus, articulum illum Symboli: Christus ascendit in cœlum: non sic intelligendum esse: Christus

stus euectus est & exaltatus ad dexteram patris, hoc est, ad summam gloriam & dignitatem ex infima ignominia, quomodo homo abiectus euehitur ad magnam dignitatem & gloriam. hæc enim ascensio, spiritualis tantum est: Sed intelligendum esse secundum scripturas, Christum corporali & sensibili ascensione ipsum esse à patre euectum & exaltatum, ad dexteram vsque patris, hoc est, ad summam gloriam & potentiam. Vbi clarissimum est, longe diuersa esse, ascensionem corporalem, & exaltatum esse, & collocatum in summa gloria. Eam verò exaltationem, hoc est, ad eam gloriam & potentiam exaltatum esse, non appellat Petrus ascensionem, cum sit propriè ascensionis terminus, quâdo de Christi ascensione in cælum loquimur.

Sed vide rursus apertam calumniam. Inquit *Cauillatio.* enim Illyricus: *Dicit Christum ideo ascendisse in summum illum cæli locum, ut ibi potestatem acciperet regni super vniuersam terram: quasi putet Deum tantum ibi habitare, aut suam potestatem exercere: aut motu per locum opus fuerit Christo, ut eam dignitatē adipisceretur.*

Audi cauillator. De loco habitationis Christi nihil aliud scripsi, quàm Christum secundum humanam naturam iam agere in cælis, & collocatum esse ad dexteram patris, hoc est, ad summam gloriam, & potentiam, & potestatem totius mundi euectum esse: non quod aliquo corporali motu opus fuerit necessario Christo, ut eam dignitatem ac potestatem adipisceretur: sed quia ita constitutum erat à patre cælesti, ut po-

testatem, quam ab ipso statim exordio incarnationis habuit, & quam ante ascensionis tempus sibi à patre datam ipse disertè testatus est, non palam declararet per executionem, quam à mortuis resuscitatus, ad cœlos ex hoc visibili mundo ascenderet. Non igitur alicuius infirmitatis divinæ indicium, sed diuini consilij dispensatio fuit, quod apertam & manifestam declarationem suæ potestatis non æderet mundo, nec suam gloriam, potetiam, & dignitatem mundo declararet, nisi postquâ corporali motu à nobis abiisset in cælum, inde etiam sua dona hominibus communicans. Sicut clarè Paulus testatur: Christus, inquit, ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem, & dedit dona hominibus. quod de corporali ascensione, & non de spiritali tantum dixisse Paulum certissimum est.

Ephes. 4.

Citauerat Confessio etiam dictum Pauli ad Ephesios I. Deus suscitauit Christum à mortuis, & collocauit illum à dextris suis in cælestibus supra omnem principatum & potestatem, virtutem, & dominationem.

Responderam, Paulum non de ascensione ibi loqui, sed magis de termino, ad quem per corporalem ascensionem Christus perductus & euectus est à patre.

Cauillatio.

Respōso

Cauillatur Illyricus, hanc excitationem ex infimo loco, & euectionem supra summa, esse ipsissimam ascensionem. Respondeo, perispicuum prorsus esse, quod ascensio, quam intelligit scriptura, quando dicit: Christum

Christum

Christum videntibus discipulis ascendisse in cælos. & angeli, quando dicunt, quod sic veniet, quemadmodum abiit: sit corporalis & localis ascensio, non autem gloria illa summa, quam à patre accepit: aut etiam spiritualis euectio ad illam gloriam, hoc est, patris donatio, summa illa gloria Christum donantis. Sic ad Ephesios 4. scribens Paulus: Christum ascendisse in cælum, vt impleret omnia: non intelligit spiritualem ascensionem ex infima ignominia ad summam gloriam: sed corporalem in cælos abitionem, qua perductus est ad summam gloriam, tanquam ad ascensionis localis terminum & finem. Atque hunc locum, sicut & illum ad Collossenses 3. ex alio dicto Pauli rectè intelligere Philip. 3. possumus, cum scribit ad Philippenses: Nostra conuersatio in cælis est, vnde etiam saluatorem expectamus dominū nostrum Iesum Christum. Quod enim hic dicit, conuersationem piorum esse in cælis, hoc est quod Collossensibus scribit: Quæ sursum sunt, quærite. hoc est, quæ in cælis sunt quærite. seu sit conuersatio vestra in cælis: è quibus, inquit, cælis saluatorem expectamus. Vbi manifestissimum est, eum cælos non spirituales, sed corporales intellexisse. nam ex illis, ad quos abiens ascendit, reuersurus scribitur. Hæc itaque Pauli dicta non significant ipsam gloriam, ad quam euectus est Christus, esse ipsam spiritualem ascensionem, sed esse corporalis Christi ascensionis metam & terminum. Quod quoque dicit: Christum

Christum sursum esse in dextera Dei sedentem, non tantum designat Christi dignitatem, nec discrimen tantum regni Christi, quod in pietate positum, & regni Iathanæ, quod in impietate situm est: sed significat, simul & locorum supremi & infimi distinctionem localem, secundum apertam sententiam illam: Nostra conuersatio est in cœlis: in cœlis, inquam, illis, vnde expectamus venturum saluatorem.

*De vbi-
quitate
corporis
Christi.*

Scripterat Confessio: Corpus Christi iâ glorificatum, non esse localiter in cœlo, sed esse liberum ab omni temporalitate & localitate, nec posse vllis legibus temporis aut loci astringi. Ex quo concludebat, corpus Christi iam glorificatū præsens esse in altari, etiam si alibi esset.

Obieceram ego, sententiam hanc, defendere commentitiam illam opinionem, nuper excogitatam à Lutheranis quibusdam contra Sacramentarios de vbiuitate corporis Christi glorificati. Et addideram vnam aut alteram sententiam Augustini ex epistola ad Dardanum, adiuncta etiam Leonis sententia ex epistola illa ad Flavianum, quam Chalcedonenſis synodus reuerenter suscepit.

*Cauilla-
tio.*

Cauillatur Illyricus, de vbiuitate corporis Christi Confessionem non differuisse, ipsos tamen credere conditionem illius corporis gloriosi longe esse supra humanum captum, eoque, nec ad vnilocalitatem, nec ad multilocalitatem, nec denique ad vbiuitatem esse alligandum: hominem quoque Iesum ita glorificatum esse, vt ex æquo cum omnipotente Deo regnet: ideoque eum nullis vincu-

*vinculis loci aut temporis, aut humanae imbecillitatis
aut impossibilitatis subiectum esse.*

Respondeo manifestissimum esse, eum qui sic
de corporis glorificati conditione differit, vt
dicat, liberum esse ab omni localitate, vbi-
quitatem re ipsa docere, etiam si commētitio ver-
bo vbiquitatis non differē vtatur. Sed aduersus
hanc tuam dissertationem, obieceram constan-
tem Augustini & Leonis, imo concilij Chalce-
donensis sententiam. Corporis, etiam eius quod
immortalitate donatū est, naturalem esse pro-
prietatem, vt constet partibus à seinuicem di-
stinctis secundū loci rationem & diuersitatem,
& proinde corpus etiam glorificatum & im-
mortale, per naturam suam prohiberi ne sit v-
bique, sicut diuinitas, quæ incorporalis est, est
vbique. Corpori Christi, inquit Augustinus,
dedit immortalitatem, naturam non abstu-
lit. Secundum hanc formam non est putandus
vbique diffusus. Cauendum est enim, ne ita di-
uinitatē astruamus hominis, vt veritatem cor-
poris auferamus. Non est autem consequens,
vt quod in Deo est, ita sit vbique vt Deus. Cre-
dimus itaque cum Augustino, cum Leone, cum
concilio celeberrimo Chalcedonensi, imò cum
ipsa diuina scriptura: Christum localiter in cœ-
lis esse, nec per naturam suam immortalem &
glorificatam sic simul alibi esse: non tamen sen-
timus immortale eius corpus vinculis aut legi-
bus astrictum esse. Potest enim anima iam glo-
rificata corpus per donum immortalitatis trans-
ferre,

Dilutio.

Aug. epist.
57. ad Dac-
danum.

ferre, quò vult, de loco quolibet in quemlibet: sed per naturam suam non potest in pluribus locis localiter esse. Quia tamen corpus Christi immortale, est diuinitati vnitum, possèt per incomprehensibilem & imperscrutabilem diuinitatis virtutem, supra virtutem naturalem collocari simul localiter in diuersis locis.

Cauillat.

cōtra sententiam

August.

Math. 5.

& 24.

Aduersus verò sententiam Augustini, quam etiam citaueram: Tolle spatia locorum, & corpora non erunt: Obijcit, quod scriptura testatur, in fine mundi cœlum & terram peritura: ergo & spatia peribunt. Num autem propterea, inquit, nulla hominum corpora erunt? Nesciunt ergo quid garriant.

Dilutio.

Respondeo Illyrice, non garrire Augustinum aut loqui quod nesciat. Manifestum est enim, eum illam sententiam, considerata corporum naturali proprietate, de corporibus dixisse: non autem definiisse, quid Deus secundum suam immensam virtutem de corporibus facere possit. Corporum itaque naturalis proprietas, à Deo conditore ipsis attributa, quam immortalitatis donum non auferit, hoc habet, vt partibus consent à seinuicem secundum situm loci distinctis, & distantibus, quæ simul esse non possint. quoniam sua quæque spatia locorum tenent: minores minora, & maiores maiora. Quem partium situm & distantiam si tollas, recè dixit Augustinus, corpora nō futura. Quam tamen partium hanc in corporibus distantiam & extensionem, per diuinam potentiam

*aliqui quæ
ad h. 52
autasb*

tiam non ignorauerit Augustinus posse conseruari sine loco: sicut & totum vniuersum seruat sua incomprehensibili virtute sine loco aliquo. Verissima est igitur eruditissimi Augustini sententia: Si spatia tollantur, sublata fore & corpora, si natura corporibus à conditore attributa spectetur.

Quod autem obijcit Illyricus: *Cælum & terram transitura, & omnia elementa igne dissoluentia, itaque post iudicium extremum non futura locorum spatia.*

Responderam secundum sententiam Augustini, quam & circumstantiæ dicti beati Petri 2. Pet. 3. plane approbant, (vti in Confutatione ostendi) cælum & terram transitura secundum conditionem & qualitatem corruptionis, cui nunc subiectæ sunt, non secundum substantiam. Cuius viri, ecclesiastici scriptoris eruditissimi explanationem nos Illyrice multo pluris facimus, quam tuas, quas desumis ex Ludouico Viues, derisiones & subsannationes.

Aug. li. 20
de ciuita.
Dei, ca. 16

Postremò stomachatur Illyricus, quod scripseram, physicam illam argutiam Sacramentariorum contra præsentiam corporis Christi in Eucharistia, ex eo quod corpus Christi localiter sit in cælo, solos Catholicos solidè resellere, nimirum affirmantes id fieri non per commentitiam quandam vbiquitatem corporis Christi, sed per Dei omnipotentiam: vt quod in cælo est localiter, idem ipsum sit secundum substantiam, & substantialiter, & per modum
sub

IVD. RAVESTEYN APOLOGIA

substantiæ in Sacramento : Dicit , *Lutherum idem contra Sacramentariorum argutias respondisse.* Quod sane non libenter concedet Illyrico Iohannes Brentius , strenuus & ipse Lutheri discipulus , ubi quitatis magnus propugnator . Ex quo perspicuè intelligi potest, falsum esse, quod iactat Illyricus , suos semper in eadem sententia veritatis fundamentum collocare . Sed de hoc cum Illyrico contendere nolo . Gratulor magis ei , si cogente vi veritatis cum catholicis hac saltem in parte consentiat : quod Christus , alibi localiter agens (nam de cœlorum inhabitatione nescio quid caullatur) in Sacramento verè præsens sit secundum corporis quoque sui substantiam , per Dei immensam potentiam , non per corporis sui immortalitatem . Et supplex Dei filium oro , vt eum in reliquis quoque de sacrosancto Sacramento cœnæ compellat cum Catholicis veritatem cernere & profiteri .

Sed hæc de localitate corporis Christi glorificati in cœlis , contra vanissimas & inanissimas argutias & caullationes aduersus scripturarum claras sententias dixisse satis est .

DE